

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/111/2013
Identifikačné číslo spisu: 1112211926
Dátum vydania rozhodnutia: 23.06.2015
Meno a priezvisko: JUDr. Daniela Švecová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2015:1112211926.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne C.. Y. L., bývajúcej v Q., U.. W. XXXX/X, zastúpenej JUDr. Tatianou Polkovou, advokátkou so sídlom v Žiline, Na priekope č. 174/13, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, o určenie, že odmeňovanie žalobkyne je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania a iné, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 16 C 86/2012, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 9. januára 2013 sp. zn. 5 Co 5/2013, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 9. januára 2013 sp. zn. 5 Co 5/2013 v potvrdzujúcom výroku a uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 3. decembra 2012 č. k. 16 C 86/2012-96 v časti, ktorou zastavil konanie o žalobe žalobkyne na zaplatenie sumy 285 500 eur ako reštitučného nároku alebo alternatívne ako satisfakčného nároku, z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava I dňa 21. 8. 2009, po pripustení jej zmeny v priebehu konania (uznesením Okresného súdu Bratislava I z 22. augusta 2012 sp. zn. 16 C 86/2012-80), si žalobkyňa uplatnila voči žalovanej nárok na :

- 1/ určenie, že odmeňovanie žalobkyne je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania,
- 2/ uloženie povinnosti žalovanej upustiť od odmeňovania žalobkyne v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania ...,
- 3/ uloženie povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyňi 285 500 eur ako reštitučný nárok (náprava protiprávneho stavu) alebo (alternatívne) ako satisfakčný nárok (primerané zadost'učinenie) a 4/ uloženie povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyňi náhradu nemajetkovej ujmy 10 000 eur.

Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) uznesením z 3. decembra 2012 č. k. 16 C 86/2012-96 zastavil konanie o nárokoch žalobkyne uplatnených ako ochrana za porušenie zásady rovnakého zaobchádzania a účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania. O zastavení konania rozhodol podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) z dôvodu, že žalobkyňa napriek

výzve súdu v určenej lehote nezaplatila doplatok súdneho poplatku 16 230,50 eur. V uznesení uviedol, že nárok žalobkyne na zaplatenie 285 500 eur nie je nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy, preto sa z neho nevyrubuje súdny poplatok podľa položky 7d písm. b/ Sadzobníka súdnych poplatkov tvoriaceho prílohu zákona o súdnych poplatkoch, ale podľa položky 1 písm. a/ tohto Sadzobníka. Keďže maximálna výška takto určeného poplatku je 16 596,50 eur a žalobkyňa zaplatila súdny poplatok len vo výške 366 eur, vznikol jej nedoplatok 16 230,50 eur.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne uznesením z 9. januára 2013 sp. zn. 5 Co 5/2013 uznesenie súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa zastavenia konania o návrhu žalobkyne na zaplatenie 285 500 eur a o jej alternatívnom návrhu na zaplatenie tejto sumy ako primeraného zadost'učinenia potvrdil a vo zvyšných častiach rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že pokiaľ si žalobkyňa uplatnila návrhom na začatie konania okrem iného i nárok na primerané zadost'učinenie v peniazoch, nemôže ísť o nárok vyplývajúci z ustanovenia § 9 ods. 2 zák. č. 365/2004 Z. z., pretože nárok na primerané zadost'učinenie má charakter nepeňažného plnenia. Súd prvého stupňa preto správne vyrubil žalobkyňu za uplatnený nárok na zaplatenie 285 500 eur súdny poplatok podľa položky 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, t. j. vo výške 6% z tejto sumy, a správne pre jeho nezaplatenie konanie v časti o tomto nároku zastavil. Rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto časti ako vecne správne potvrdil. Pokiaľ súd prvého stupňa zastavil konanie aj v časti o ostatných uplatnených nárokoch rozhodol nesprávne, keďže v časti o týchto nárokoch žalobkyňa zaplatila súdny poplatok podľa položky 7d písm. b/ Sadzobníka súdnych poplatkov 366 eur, pozostávajúceho zo sumy 66 eur ako pevnej sadzby a zo sumy 300 eur ako percentuálnej sadzby vo výške 3% z náhrady nemajetkovej ujmy 10 000 eur. Uznesenie súdu prvého stupňa preto v časti, v ktorej bolo zastavené konanie aj o týchto ostatných nárokoch, zrušil.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bolo rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdené, žalobkyňa podala dovolanie. Navrhla napadnuté rozhodnutie spolu s rozhodnutím okresného súdu zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila tým, že konanie odvolacieho súdu má vadu podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Namietala, že jedna časť potvrdzujúceho výroku o reštitučnom nároku (zaplatenie 285 500 eur) nie je vôbec odôvodnená a druhá časť o satisfakčnom nároku je predčasná, pretože chýbajú skutkové zistenia. Uviedla, že vo svojej žalobe použila kombináciu nárokov a to určovací, negatívny, reštitučný alternatívne satisfakčný. Svoje tvrdenia podporila obsahom jej podaní, ktoré bližšie vysvetľovali povahu týchto jednotlivých nárokov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníkom konania, preskúmal rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu prechádzalo v dovolaní napadnutej časti, a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a 239 O.s.p.

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihlíada dovolací súd - ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.).

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa

pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy apod.). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie, ktorým bolo zastavené konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak záver súdu o tejto otázke nie je správny.

Podľa § 9 ods. 2 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) každý sa môže domáhať svojich práv na súde, ak sa domnieva, že je alebo bol dotknutý na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo slobodách nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania. Môže sa najmä domáhať, aby ten, kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania, upustil od svojho konania, ak je to možné, napravil protiprávny stav alebo poskytol primerané zadost'učinenie.

Podľa § 9 ods. 3 antidiskriminačného zákona ak by primerané zadost'učinenie nebolo dostačujúce, najmä ak nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby, môže sa tá domáhať aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Sumu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a všetky okolnosti, za ktorých došlo k jej vzniku.

Antidiskriminačný zákon v § 9 ods. 2 uvádza len príkladmo právne prostriedky ochrany za porušenie zásady rovnakého zaobchádzania. Aj tieto prostriedky vymedzuje len všeobecne, čo znamená, že ich konkrétna forma bude závisieť od okolností, za ktorých k diskriminácii došlo, resp. od jej povahy. V prípade diskriminácie spočívajúcej v odopretí majetkovej výhody, sa javí ako možný a účinný prostriedok nápravy práve nárok reštitučný, resp. satisfakčný, t. j. nárok na majetkové plnenie, umožňujúci nahradiť odopretý majetkový prospech. Ak preto rozdiel v odmeňovaní zamestnanca vznikol ako následok diskriminácie zo strany zamestnávateľa, je možné považovať nárok, ktorým sa zamestnanec v takomto prípade dožaduje zaplatenia rozdielu v mzde, za prostriedok nápravy už existujúcej mzdovej diskriminácie a treba ho považovať za nárok reštitučný v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 365/2004 Z.z. (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 24/2014).

Podľa položky 1 Sadzobníka súdnych poplatkov (ďalej len „Sadzobník“) súdny poplatok je z návrhu na začatie konania, ak nie je ustanovená osobitná sadzba

a) z ceny (z úhrady) predmetu konania alebo z hodnoty predmetu sporu 6 %, najmenej 16,50 eura, najviac 16 596,50 eura, v obchodných veciach najviac 33 193,50 eura, b) ak nemožno predmet konania oceniť peniazmi 99,50 eura

c) z návrhu na nariadenie alebo zrušenie predbežného opatrenia 33 eur.

Podľa položky č. 7d písm. a/ Sadzobníka súdny poplatok z návrhu na začatie konania vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa osobitného zákona (antidiskriminačného zákona) bez návrhu na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je 66 eur.

Podľa položky 7d písm. b/ Sadzobníka súdny poplatok z návrhu na začatie konania vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa osobitného zákona (antidiskriminačného zákona) s náhradou nemajetkovej ujmy je 66 eur a 3% z výšky uplatnenej nemajetkovej ujmy.

Z položky č. 1 Sadzobníka vyplýva, že určuje tzv. všeobecnú sadzbu súdneho poplatku, ktorá sa uplatní, iba ak nie je ustanovená osobitná sadzba. To znamená, že pokiaľ osobitná sadzba ustanovená je, aplikácia tejto položky je vylúčená. V položke č. 7d Sadzobníka je ustanovená osobitná sadzba súdneho poplatku za konanie vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona. Použitie všeobecnej sadzby súdneho poplatku podľa položky č. 1 Sadzobníka pri nárokoch (právnych prostriedkoch ochrany) uplatnených podľa tohto zákona neprichádza preto do úvahy. Pri nárokoch podľa § 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona, t. j. pri nárokoch bez nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, je súdny poplatok 66 eur (položka 7d písm. a/ Sadzobníka). Pri nárokoch podľa § 9 ods. 2 a 3 antidiskriminačného zákona, t. j. vrátane nároku na

náhradu nemajetkovej ujmy, je súdny poplatok 66 eur a 3 % z výšky uplatnenej nemajetkovej ujmy (položka 7d písm. b/ Sadzobníka). Pre posúdenie toho, či predmetom konania sú právne prostriedky ochrany podľa antidiskriminačného zákona, je rozhodujúci prejav vôle žalobcu obsiahnutý v ním podanej žalobe, prípadne v jeho ďalších úkonoch vo veci (Nález Ústavného súdu SR IV. ÚS 34/2014).

V prejednávanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že žalobkyňa si uplatnila nároky podľa antidiskriminačného zákona (výslovne to uviedla v žalobe ako aj v podaniach z 25. 4. 2012, 26. 10. 2012 a z 27. 11. 2012). Ide o nároky podľa § 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona (o určenie, že odmeňovanie žalobkyne je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, o uloženie povinnosti žalovanej upustiť od odmeňovania žalobkyne v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania ..., a o uloženie povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni 285 500 eur ako reštitučný nárok /náprava protiprávneho stavu/ alebo /alternatívne/ ako satisfakčný nárok /primerané zadost'učinenie/) a nárok podľa § 9 ods. 3 tohto zákona (o uloženie povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy 10 000 eur). Vznikla jej preto poplatková povinnosť zaplatiť súdny poplatok 66 eur plus 3% z výšky uplatnenej nemajetkovej ujmy (3% z 10 000 eur, t. j. 300 eur), teda spolu 366 eur, ktorý žalobkyňa aj zaplatila.

Ak za tohto stavu súd prvého stupňa vyrubil žalobkyni za uplatnený nárok na zaplatenie 285 500 eur súdny poplatok podľa položky 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, nesprávne posúdil poplatkovú povinnosť žalobkyne a nesprávne pre nezaplatenie súdneho poplatku rozhodol o zastavení konania v časti o zaplatenie uvedenej sumy uplatnenej ako reštitučný alebo ako satisfakčný nárok. Tým, že odvolací súd nezjednal nápravu a rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto časti potvrdil, bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (vo forme prejednávania aj tohto nároku a rozhodnutia o ňom).

So zreteľom na uvedené dovolací súd podľa § 243b ods. 1 O. s. p. uznesenie odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcom výroku, ako aj rovnakou vadou postihnuté uznesenie súdu prvého stupňa v časti, ktorou zastavil konanie o žalobe žalobkyne na zaplatenie sumy 285.500 eur zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.